

הרהורים נוגים בעקבות החזרה לשגרה בצל הקפסולות

שנכתבו ע"י אבא ת"ח חשוב מאד שליט"א

בדאגה על בניו ובנותיו וכלל בית ישראל

הנה הטענה הנשמעת וחוזרת ומהדהדת היא, שהתורה מגינה ומצילה. הבה נלמד את הנושא.

תורה מגנא ומצלא

ראשית כל, וכי יעלה על הדעת שמותר להסתכן בשביל לימוד התורה בצוותא? כמדומני שכל מי שיש לו מוח בקדקודו, יסכים לזה שאסור להסתכן גם בשביל לימוד התורה בצוותא עם כל מעלותיה. יעויין בדברי הגמ' בעבודה זרה (י"ח ע"א).

הגמרא (כתובות ע"ז ע"ב) אומרת: מכריז רבי יוחנן, היזהרו מזבובי של בעלי ראתן, ורב זירא לא היה יושב במקום שתנשב רוח אחת על שניהם, ורב אמי ורב אסי לא היו אוכלים מהביצים של אותו מבוי. לעומת זאת רבי יהושע בן לוי היה מיכרך בבעלי ראתן ועסיק בתורה, אמר אילת אהבים ויעלת חן, אם חן מעלה על לומדיה, אגוני לא מגנא? עד כאן דברי הגמרא. הנה מגמ' זו עולה בבירור, שזוהי דעת יחיד של רבי יהושע בן לוי, בניגוד לדעת שאר התנאים אשר חששו טובא.

רבינו ה'משך חכמה' (פרשת ויקרא פרק כ"ו פסוק ו') כותב בהסברו על הנהגתו של רבי יהושע בן לוי וז"ל: "והנה, אם אדם נוהג מנהג דרך ארץ ואינו דבוק תמיד אל התורה, אז יש מקום למזיקין שישלטו בו, וכמאמר הרמב"ם שצדיק ורע לו לא קשה, שמחמת שבלתי אפשרי שיהיה דבוק לאלקות בלי הפסק, לכן ברגע אשר נפסק דביקותו עלול למקרים רעים וכו', וזה בעצמו מה שמצאנו ריב"ל מיכרך בהו ועסיק באורייתא, דריב"ל היה מובטח בדביקותו תמיד להשי"ת ולתורתו, כי חומרם זך ונעלה מגדרי הטבע, ולכך משכנו אצל רשב"י במחיצת ש"מ".

כלומר, הנהגת ריב"ל אינה שייכת בוודאות למושגים של דורינו, הדור המפונק שחיינו אינם חיים אם רק לקחת לו את צלחת הטשולנט בליל ששי... ואף בדור התנאים לא הייתה זו הנהגת רבים ונחלת הכלל, אלא ליחיד בדורו, ואף שאר התנאים לא נהגו כך אלא אדרבה, הכריזו והזהירו עד כמה החובה להיזהר, עד כדי כך שהנחיות משרד הבריאות מתגמדות וחיוורות לנוכח אזהרתם מבעלי ראתן. רבא סגר את החלונות למרות שהיה ראש ישיבה, והיה צריך ללמד לתלמידים, ואפילו הכי אמר: 'לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך'... עלה המוות בחלונינו. חבי כמעט רגע עד יעבור זעם".

גדולי ישראל בשעת הדיבור הנהיגו בעצמם הרחקה יתירה, כגון: רבינו הרמ"א, רבינו חיים אחי המהר"ל, רבינו המהרי"ט, רבי שלמה אפרים לונטשיץ, השל"ה הקדוש, רבי אברהם אזולאי, רבי ישראל משקלוב ועוד רבים מגדולי ישראל, פחדו וחרדו מאימה וברחו מהמקום בדאגה, ולא נתלו אחר אמירות מסוגים אלו, וכמובן שלא נעלם ולא נכחד מהם שהתורה מגינה ומצילה.

מתווה הקפסולות ויתר המתווים השונים

כאשר באים אנו לנתח את המתווים השונים המוצעים, מתוך דחף ורצון לפתוח את עולם הישיבות והתתי"ם, לכאורה דבר חשוב לשעצמו, הן מחמת לימוד התורה בצוותא בעוצמות יותר גבוהות מאשר בלימוד מהבית [ובכלל, לא בטוח שבישיבה אכן הלימוד יחזור לכפי שהיה, הן מחמת הקפסולות והן מחמת הרצון העז לשמוע מהמתרחש, אבל אין צל של ספק שהוא עכ"פ יותר מהלימוד בבית - לרובם], והן משום שמתפרנסים מזה כמה וכמה נפשות.

בטרם כל, עלינו לדעת שכל המתווים האלו חייבים לבוא כמובן, רק לאחר חשבון נפש נוקב ומעמיק על מה זאת עשה ה' לנו, וכמדומה שלא נעשתה כלל, למרות שהכתובת על הקיר בכמה ליקויים מובנים וברורים שהתרחשו במהלך של שנים, כמו:

א. דחיית נפשות או זריקתן ופליטתן מהמערכת - משל היו שקי קמח, עד כדי הבאתם לידי פריקת עול, במקום לדון בדיני נפשות שדנים בעשרים ושלשה.

ב. כמו כן, התערבות בוטה בגיל הנישואין, והטלת סנקציות ואמברגו על בחורים הבשלים בשלות ומוכנות לנישואין, כאשר כל חטאם אינו אלא רצונם להיות נקיים ממחשבות והרהורים לא טובים וכו', כדעת חכמי הגמ' מבלי עשיית חילוקים ונקיטת רפורמות, וכדעתם של גדולי הדור האמיתיים כמרן הגראי"ל שטיינמן שצוק"ל ולהבחל"ח מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, וכרצון הוריהם.

ג. כיוצא בזה, סחיטת הורים עד לשד עצמותם, ופשיטת עורם בהתחייבויות הזויות לחיתון ילדיהם והבאתם לידי מיתה או פיקוח נפש, וכל זאת למען הגדיל את שמם ושם ישיבותיהם, והרשימות בקופת העיר נערמות.

ד. אי תוכחה לבחורים על הבתים שעומדים להקים ולהשתית, ופעמים רבות אף תוך כדי עידוד אקטיבי בלבישת ביגוד ופאות שנאסרו על ידי כל גדולי פוסקי הדור האמיתיים, שהם הכשלת והחטאת הרבים גמורה, והורים רבים פוברים את ידיהם כלפי מעלה, הלזה יקרא בית יהודי? כמו כן, הקמת בתים שהאשה עובדת בכל עבודה המכניסה, גם במקומות אשר אינם ראויים בלשון המעטה, והמטרה מקדשת את כל האמצעים ודי לחכימא.

מהדהדים הם דבריו של מרן רשכבה"ג הגרא"מ שך זצ"ל לפני למעלה מ-40 שנה, באומרו: "הדבר בוער בקרבי, כל קיום התורה תלוי בזה, אם נשות האברכים הולכות כך צריך לסגור את הכוללים, וכל התורה הזו אין בה קדושה ושום סייעתא דשמיא". וכן מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל אמר: "זה כבר מושרש עם גדולים וטובים, ממש פריצות מאין כמוה איך אתם יכולים לעקור את זה, ראשי ישיבות גדולים וצדיקים כולם נכשלים בזה".

והדברים נוקבים ויורדים עד חדרי בטן, רק למי שהוא אמיתי ומודה על האמת, ולא כופה עליה פסכת.

*

ולכן, כל עוד וחשבון הנפש לא נעשה ולא ייעשה, וההתעסקות הינה אם כן קפסולות או לא קפסולות וכו', הרי שפתיחת הישיבות והתתי"ם הינה התחמקות בוטה ובריחה מהמסר האלוקי, וסביר להניח שלא תביא את הפתרון, אלא רק תעצים ותחרין את המצב רח"ל, אם לא בסיבוב הזה אז בסבב הבא, שכנראה מחוסר הפקת לקחים והבנת המידה כנגד מידה - שם כבר לא יהיו רחמים רח"ל.

המסר הברור הוא, שאת השי"ת אי אפשר ל'קמבן'. אי אפשר לגלגל עיניים ולשדר עסקים כרגיל, תוך כדי שינויים משניים קוסמטיים, שלמרות חשיבותן לכשעצמן, אין הם נוגעים ועוסקים בפתרון שורש הבעיה ובנדרש לעשות תיקון יסודי מהותי, תוך מהפך ושינוי דרסטי קיצוני.

*

הסכנה הטמונה בחזרה לשגרה

יתירה מכך, כל אותם מתווים לוקים בעיוורון, ואינם לוקחים בחשבון את כישלונם מראש, ושוב מתוך שכנוע עצמי והתחפרות, ואי הכרה בעובדה המצערת של אי הפנמת הסכנה, או אי יישומה בשטח בכל דקדוקיה ופרטיה, מחמת מנטאליות התנהגותית וכו'.

ניקח לדוגמא את המניינים לסוגיהן, שכל אחד מאיתנו מתפלל בהם. כל אחד נוכח לראות מזה תקופה ארוכה, כי ישנן הפרות בוטות של הנחיות משרד הבריאות, אין ריחוק תמידי במשך כל זמן התפילה, אין מסיכות ברוב ככל המניינים זולת אחד או שני מתפללים, מתוך תקווה והבנה שמספיק רק מרחק, וחבישת ועטיית מסיכה אינה אלא חומרא של איזה קָרָח שיושב במשרד הבריאות.. הן על ידי בחורי ישיבה והן על ידי מתפללים בוגרים שלא יודעים שני מטר כמה הוא, וחצי מטר הופך לשני מטר ופעמים אף כדבר איש עם רעהו, וכנראה שפעמים אף שלא במתכוון, מאחר שההוואי הקהילתי, השכונתי, שהינו חיובי לכשעצמו בימים כתקנם, ועל כך גאוותינו, מכל מקום בזמנים טרופים אלו הוא בעוכרינו, והוא שורש הכישלון החרוץ לכל המתווים וההקלות השונות לכל מי שמחפש ומודה על האמת.

ואכן, מתוך הגנה עצמית, ובצדק, לנוכח גל ההסתה הפרוע והמשתלח, הגובל פעמים רבות באנטישמיות מצד התקשורת העוינת, קל לנו לגלגל ולהצדיק את עצמינו ולהטיח את האשמה על אחרים, תוך גלגול עיניים, הנה גם החילוניים לא שומרים על הנחיות וכו'. מלבד מה שטיפשות של אנשים שם אינה צריכה לעניין את אלו שומרי התורה שאמונים מקטנות על הצו של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", ומעשים לא אחראיים בלשון המעטה אצל אחרים בשום פנים אינה מודל לחיקוי על דינו ואינה נותנת לגיטימציה לנו להפר הוראות והנחיות ברורות.

זאת ועוד, שברור הדבר שישנם חילוקים מהותיים ובסיסיים בין סוגי ההפרות למיניהם, ובפרט בין התקהלות במקום גידולינו הטבעי שכל אחד מכיר וחי את השני ומעורה שכונתית או קהילתית, לבין המתנה בתור בסופר למשל, וכן ישנו הבדל מהותי בין התקהלות המונית מאורגנת לבין הרבה יחידים, ואכמ"ל. ולכן, לשים את הכל בסל אחד, זה ודאי חוטא לאמת.

*

גם העסקנים העוסקים במלאכת הקודש, הנשמע מפייהם אמירות מעין אלו, אינם חשודים אצלי בטיפשות, אלא מלית ברירה צריכים הם להשמיע את הזמירות שהציבור רוצה לשמוע, ותוך כדי מגננה משונאי הציבור החרדי, כשבתוך תוכם יודעים הם את החילוקים ההגיוניים הסבירים, ואת העובדות - שגם אם ישנו רצון טוב לשמרם, תמיד ישתרבו אותם אלו בעלי תרבות הסמוך, הקובעים את הטון ויפירו את הכללים, והציבור ייגרר אחריהם כדי לא להיות משונדיגי.

אף אני בתור חרדי, הייתי חרד לגור בעיר שיש בה חולים רבים, גם אם חלק מהם לא באו מתוך הפרה וצפצוף של ציבורים שלמים שבינינו, אלא נובעים מהבדלים אוביקטיביים כצפיפות וכדומה,

מכל מקום, לא כל דבר הוא בהכרח נובע מתוך אנטישמיות ושנאה לשמה, אלא יתכן מאד ונובע יותר מפחד אמיתי, וכל שכן שישנן בתוכה כאלה רבים שבמודע מפירים ברגל גסה כל הוראה שנועדה להגן ולשמור על הכלל. ומעשים בלתי אחראיים אלו, גורמים נזק אדיר לכל המגזר, שופכים דלק אצל האנטישמיים להתעורר, לעורר וללבות גם את השפויים שבינם, כשיש להם דוגמאות טובות של ציבורים רחבים מבינינו לא רק של יחידים, ובפרט כשיש ממחוזותינו המדליפים מפרנסה כל סצנה ציבורית.

האם תפילות השבת אחרי מות קדושים ההמוניות בכמה מן המקומות בתוך בתי כנסת, היא לא מספקת את הסחורה, וגורמת נזק תדמיתי שפעמים אינו ניתן לתיקון, וגורם נזק בלתי הפיך?

*

דעת גדולי ישראל שליט"א

רוב ככל גדולי ישראל מכל העדות והחוגים - החוצה מגזרים, הנחו, שבמקום שלא נשמרים כל הכללים, ממש הכל בלי לעגל פינות, אסור להתפלל שם, ואף התבטאו בזה התבטאויות חריפות שלמיטב זכרוני לא היו כאלה בעבר, ומשום מה הציבור לא נשמע לכלל החשוב הזה, שבא להפעיל אמצעי לחץ על המפירים, ולהפוך מנייני מסיכות ללגיטימי השולט ונותן את הטון. אז לומר ולהגיד עם יד על הלב, שהציבור בוגר "ונשמע" להנחיות, וכן שכיתות וי-ז' בוגרים ו"מבינים", ונשמרים אצלם הכללים וההנחיות של משרד הבריאות, הם דברים שאין להם בסיס ויסוד עובדתי, והם סילוף מזוויע של המציאות בשטח, וכנראה האומרים זאת לוקים המה בעיוורון או בדמיון מודרך ובטמינת הראש כבת יענה.

עלינו להבין שבכדי לחנך בני אדם להגייה, ולנקיון וסדר, או לכללי משמעת נוקשים תוך זמן קצר, כשאינו אלו דברים מובנים באישיות מקטנות, נועדה מראש לכישלון.

*

שתי מטר או עשר מטר

דבר נוסף שרצוני לעורר בזה, אינני מסכים כלל עם הקביעה של שני מטר, שבמחקרים רבים התגלה שהמרחקים צריכים להיות 4 מטר ובפרט במקומות סגורים ובמקרה אחד קובע ד"ר הרט הי"ו בעצמו במכתבו שעייטוש מגיע אף ל-10 מטר. אף אם נניח שזה רק עד 5 מטר, כפי המקובל ברוב המקרים, אבל האם לכתוב במתווה ישיבות הקטנות - "מרחק 2 מטר 'ורצוי' עם מסיכה" - זה לא גובל בהפקרות? ומה נעשה כשעייטוש אחד יתפרץ בלי מעצור ושליטה, ומה עם השתעלות או סתם דיבור המתזני ניצוצות לכיוון חבר, האם זוהי מדיניות שקולה ואחראית, שיאפשר לנו כהורים לסמוך עליה ולהיות רגועים?

השקפתי היום מביתי, על תלמוד תורה שפתח את שעריו לכיתות זי-ח' 'כפי ההנחיות', וראיתי התגודדות של תלמידים כולל עם שני אחראיים מהצוות ללא מסיכות. האם לזו יקרא ש"שומרים" על ההנחיות, או שזה באמת עיוורון.

אני מאמין שכמוני כמוכם, ראיתם תופעה מעין זו, ולטעון שזה רק ביום הראשון, אחרי שלא נפגשו תקופה ארוכה וכו', לדעתי זה טיעון קלוש ביותר, ואדרבה, ככל שההרגל והשגרה נכנסים יותר

לתוקף, קיימת שחיקה, וכל ההנחיות וכללי הזהירות למרות הרצון הטוב מתרופפים. אדרבה יבקר כל הורה באובייקטיביות את המתהלך שם, ויגיע למסקנה המתבקשת.

*

ככלל, צריך להבין, כי כאשר מגיע המידע מרופא מסוים יהיה אשר תהיה נכבדותו, אינו מן ההכרח שדבריו מקובלים על הכל, כלומר רוב המוסמכים ברפואה. ישנן אסכולות שונות ברפואה, והסתמכות על זה הרי היא כהימור שניתן לסמוך עליו רק שלא במקום סכנה, כי בשעת סכנה צריך להסתכל על כל המכלול.

כיום שהמידע נגיש וזמין לכל, כולנו כהורים יודעים את ההיסוסים והגמגומים ודברי הרבה מגורמי הרפואה המוסמכים. כולנו יודעים שהחלטת משרד החינוך האוצר והבריאות נובעים גם משיקולים של החזרת המשק לעבודתו, אחרת גם זה מצב מסוכן לדעתם, כי תביא לקריסתו, [וחלילה אינני מזלזל בחשיבותו], ולכן הם מוכנים לקחת את הסיכונים, תוך כדי נקיטת צעדים הדרגתיים זהירים וכללים נוקשים ובחינתם בשטח.

*

האם מתווי הישיבות והכיתות ישימים בשטח?

איני בטוח וכמוני רבים, כי הזהירות וההסתייגויות יהיו ישימים בשטח, בהכירי את הנפשות הפועלות, ובפרט בתלמודי תורה ובישיבות, והרי זה עניין של חינוך מהבית, וכשאני ורבים כמוני נוכחנו לדעת איך הכללים "נשמרים" בבתי שבתים שבסביבתם, ודאי שלא לכזו שמירה כוונת משרד הבריאות, הרי שבגלל כך הדברים הם בכלל ספק סכנה, וכל רגע עלולים אנו לחזות גל נוסף מסוכן שיתפוצץ לנו בפנים, ויצא מכלל שליטה.

נשאר את עצם הדברים לפסיכולוגים שידונו אחר תקופת הקורונה, איך זה שכציבור ישנם רבים שזלזלו כל כך בהנחיות מצילות החיים, מתוך הסמוך הידוע, ומתוך הביטחון המופרז שלהם כי ילי זה לא יקרה! ולשם דוגמא, גם בקהילות החרדיות בארה"ב, הופרו פעם אחר פעם ההנחיות והכללים, למרות ששנתו את כוס התרעלה במאות רבות של מתים רח"ל.

אבל בשום פנים ואופן, איננו יכולים להמר כשמדובר בסכנת חיים. כשכולנו מכירים את ההוואי של בחורי הישיבות הקטנות, שתופס אצלם מקום חשוב ביותר חיי חברה ודיבוק חברים, כשבמקרה דגן דווקא "דיבוק" חברים, הוא לא חיובי בלשון המעטה, כך שכל אכיפה בנושא זה נועדה מראש לכישלון כמובן לכל בר דעת.

*

אינני מזלזל לאלו שזה פיקוח נפש אצלם להביא פרנסה הביתה, וכן סיר הלחץ של הילדים הנמצאים בתוך ביתם, שגם שם הדברים יכולים להתדרדר לכדי פיקוח נפש, אבל צריך לזה כתפיים רחבות כדי להכריע, כשרבים כמוני חוששים ואינם סומכים, שאכן אותם המביאים והמוציאים לקחו בחשבון והביאו את כל הממצאים והדעות השונות להכרעה, מבלי לסגור את כל הנישות, בדיוק כשם שאחרי פורים ראינו את האנדרלמוסיה ששררה בהפקרות הגובלת בשיגעון עדרי.

ומה לנו לפתוח ולזכור עוונות ראשונים, אנו רוצים להתקדם קדימה ולהיות בטוחים שאכן ילדינו, הנשמות הקדושות שמופקדות בידינו, בטוחים שלא יביאו את המגיפה לתוך בתינו ויגרם נזק בלתי הפיך ובכיה לדורות מאחר ואין לנו ילדי רזרבה להשתמש בהם כשפני נסיון.

משפחותינו אינם כמשפחות החילונים המגדלים ילד וכלב, שם ניתן הדבר לפיקוח ושמירה הדוקה יותר, ואם בא ילד לביתו כשהוא נגוע, הנזק שיגרם מכך אינו אקוטי כמו אצלנו, שמשפחה אחת מאכלסת בניין חילוני שלם, וקצב ההדבקה אצלנו באובייקטיביות, הוא הרה אסון, כי כשמשפחה אחת שלמה דבוקה בילדיה, הם מנחילים ומעבירים הלאה ומדביקים במסות.

חושבני שבדברים אלו, אהיה לפתחון פה אצל רבים שיסכימו בעיקרון הדברים, והגורמים אינם יכולים להכתיב להורים וכל שכן להנחית עליהם כביכול בשם גדולי ישראל, בו בשעה שלב הבעיה טרם טופלה ואין שום תשובות מניחות את הדעת ומרגיעות אותו.

ביני וביני, נשמעים תופי רעמי המלחמה בין משרד האוצר לבין משרד הבריאות, כשהראשונים נלחמים על החזרת המצב לקדמותו ממש תמידין כסדרם, ובואו נראה מי יצליח לכופף ידי מי, על חשבון ועל גב בריאות הציבור, כשיש מאיתנו דורשים החזרת מניינים עד חמשה עשר איש בתוך בית כנסת, במרחק שני מטר ועם הגבלת מסיכה, והציבור יתנפל כאחוז תזזית לחירות מלאה כרגיל מבלי שני מטר ובלא מסיכה, כשהכל יודעים את ההבדל בין תנאי הגיינה למשל של קניון שיש אחראים לכך והכל מתועד ומוסרט במצלמות האבטחה, לבין בתי כנסת שאין את התנאים לכך והטרגדיה עלולה לחזור חלילה רח"ל.

*

האם אכן הקורונה מאחורינו?

בפרט שחרור טבעת החנק בדמות 'הקלות', וגם פרסומן של הקלות עתידיות, יוצרת את התחושה וההרגשה בתפיסתן של בני האדם, הנה יופי, הכל מאחורינו - והותרה הרצועה, למרות אזהרות והצהרות חשובות נלוות תוך הדגשה על שמירת הכללים, אך מה לעשות שכך הדברים נתפסים אצל רבים מבני אדם, או שהציבור שומע רק על ההקלות, ונותן משקל מינורי להנחיות המחמירות.

כמו כן, ההודעות לציבור, כי חלה פריצת דרך משמעותית במציאת נוגדן לנגיף הקורונה, היודע לנטרל אותו בגוף החולה, מחזק את התחושה וההרגשה הזו, כי הנה ניתן להתנהל באופן נורמטיבי, למרות שכל בר דעת יודע עד כמה הדברים יגעים, וצריכים לעבור משוכות רבות וזמן רב עד רישומן ברשומות כפטנט וכמרשם עתידי במשרד הבריאות ובתי החולים, הצורך לנסות אותן על בני אדם, ויצורן ההמוני, והרי לנו מתכון בטוח לצרות עתידיות.

אשר על כן, לעניות דעתי הדרך הנכונה לנטרל את הפצצה המתקתקת הזו היא, בדמות אכיפה של פיטרולים קבועים בשכונות ובכל המרחבים הציבוריים, במשך כל שעות היום ושעות הלילה המוקדמות, ולחלק בלא רחמים ודמעות - דוחו"ת על כל הפרה. או לחילופין, לתת בתקנות לשעת חירום סמכות לכל פקחי הרשות המקומיות, לחיילים וכו' סמכות בזה, ואז הבאנו בשורה גדולה.

לצערי בלא זה, הרי שהשחרור יתברר כאסון וחזרה שוב לסגרים והידוק חגורות וחבל, על כל הנזקים הכלכליים ששילמנו בעבורם לריק ולחינם.

אקווה ואתפלל שתהיה התעשתות, כי עדיין המגיפה נמצאת, וכשיתרופפו הכללים כל רגע היא עלולה לפרוץ בעוצמות שלא יהיו ניתנים לשליטה.